1 oktober 2026

Position Paper

Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg

Nederland

Met de **V** van **vrijwilligers** voorop

De aandacht voor palliatieve zorg groeit. In de zorg, in de samenleving én bij de overheid is steeds meer aandacht voor wat mensen nodig hebben wanneer zij niet meer beter worden. Dat juichen wij toe. Want in de laatste levensfase gaat het om veel meer dan medische en verpleegkundige zorg. Juist nabijheid, tijd, rust en persoonlijke aandacht zijn in die fase van groot belang.

VPTZ Nederland draagt daar al ruim 40 jaar aan bij. Daar zijn we trots op. VPTZ Nederland is de landelijke vereniging van ruim 200 organisaties die met inzet van deskundige vrijwilligers mensen in de laatste levensfase en hun naasten ondersteunen: thuis, in hospices en in zorginstellingen. Dagelijks zijn duizenden vrijwilligers er voor mensen tijdens wat misschien wel de meest kwetsbare fase van hun leven is.

Het landelijke bureau in Amersfoort adviseert haar leden, stimuleert de kwaliteit van zorg en ondersteuning en ontwikkelt en deelt kennis en expertise. Daarnaast biedt de VPTZ Academie een breed en kwalitatief hoogwaardig scholingsaanbod voor vrijwilligers, coördinatoren en bestuurders.

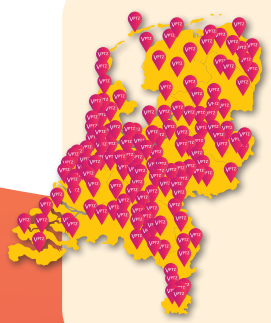
Wat gaat er goed?

Vrijwilligers hebben een unieke, onmisbare plek in de palliatieve terminale zorg. Waar beroepskrachten de noodzakelijke medische en verpleegkundige zorg bieden, brengen vrijwilligers tijd en aandacht en bieden zij emotionele en praktische ondersteuning. De vrijwilligers zijn deskundig en goed geschoold. Het aantal VPTZ-vrijwilligers stijgt al jaren. Dit betekenisvolle, zingevende vrijwilligerswerk spreekt mensen aan. Het is voor hen een uiting van menselijke verbondenheid en een waardevolle bijdrage aan de samenleving.

Hospices laten al decennialang zien hoe krachtig en betekenisvol de samenwerking tussen formele en informele zorg is en worden daarmee breed gezien als inspirerend voorbeeld binnen de (palliatieve) zorg. Juist door hun lokale karakter en maatschappelijke inbedding sluiten hospices naadloos aan bij actuele beleidsdoelen rond passende zorg en zorgzame gemeenschappen: zorg en ondersteuning dichtbij mensen, met professionele zorg waar nodig en maatschappelijke betrokkenheid waar mogelijk.

VPTZ Nederland in 2025

205 lidorganisaties, waaronder **142** hospices en **116** organisaties die vrijwilligers thuis inzetten, waarbij een deel beide vormen van ondersteuning biedt

13.000 vrijwilligers

15.000 ondersteunde mensen

1,6 miljoen uur vrijwillige ondersteuning

€ 113 miljoen maatschappelijke waarde[1]

[1] *Als volgt berekend: totaal aantal uren ondersteuning per jaar (1.592.571 uur) x € 71 (gemiddeld uurtarief verzorging)*

Wat vragen wij van de Tweede Kamer?

Waar knelt het?

Een optimale samenwerking tussen formele en informele zorg wordt steeds crucialer. Immers, personeelstekorten in de zorg nemen toe, zorg- en ondersteuningsvragen worden complexer, mensen wonen langer thuis met meer aandoeningen en de druk op mantelzorgers groeit. In het verlengde daarvan stijgt de vraag naar vrijwilligers en wordt soms ook méér van hen verwacht, bijvoorbeeld bij aanvullende zorgtaken. Werving, scholing, begeleiding en behoud van vrijwilligers vragen daarom om blijvende investeringen.

Hospices zijn van oudsher kleinschalige, maatschappelijke initiatieven die in belangrijke mate op vrijwilligers drijven. Hun maatschappelijke karakter, lokale verankering en kleinschaligheid staan echter steeds meer onder druk door toenemende wet- en regelgeving, administratieve eisen en financieringsvraagstukken.

Een bijzonder aandachtspunt is de ondersteuning thuis. Ruim 3.000 VPTZ-thuisvrijwilligers ondersteunen mensen in de laatste levensfase én hun naasten in de vertrouwde omgeving van hun eigen huis. Zij bieden tijd, een luisterend oor en ontlasten mantelzorgers. Deze kosteloze ondersteuning is van grote waarde, zeker wanneer mantelzorgers overbelast dreigen te raken. Toch is deze mogelijkheid helaas nog onvoldoende bekend en worden vrijwilligers regelmatig pas laat of te laat ingeschakeld. Terwijl veel mensen hun laatste levensfase bij voorkeur thuis willen doorbrengen, en daar vaak ook willen sterven. Nu mensen langer thuis wonen, wordt tijdige ondersteuning steeds belangrijker. Thuisvrijwilligers moeten daarom eerder en vanzelfsprekender in beeld komen als volwaardig onderdeel van passende palliatieve zorg. Dit vraagt een daarop gerichte visie en werkprocessen van de zorgsector, financiers en politiek.

Koester wat werkt, versterk wat nodig is

Al ruim 40 jaar laat de palliatieve terminale zorg zien dat een gelijkwaardige samenwerking tussen zorgprofessionals, vrijwilligers en naasten werkt. Juist nu de zorg onder toenemende druk staat, is het belangrijker dan ooit om de inzet van vrijwilligers ten volle te benutten. Zij vormen een maatschappelijk kapitaal dat van onschatbare waarde is, zowel voor de palliatieve terminale zorg als voor de vrijwilligers zelf. Wees daar zuinig op en stimuleer en bewaak dat vrijwilligers een vanzelfsprekend en volwaardig onderdeel van passende palliatieve zorg en zorgzame gemeenschappen vormen.

1 Borg de inzet van vrijwilligers duurzaam in de financiering, ook na 2030

Behoud de huidige VWS-subsidieregeling voor de inzet van vrijwilligers in de palliatieve terminale zorg zolang er geen duurzaam, beter alternatief is. Laat daarbij het subsidieplafond meegroeien met de toenemende vraag. Werk tegelijkertijd toe naar één samenhangend financierings- en bekostigingssysteem waarin coördinatie, inzet, scholing en begeleiding van vrijwilligers, ook rondom extra zorgtaken, structureel worden bekostigd.

2 Bescherm de maatschappelijke kracht van hospices

Voorkom dat wet- en regelgeving hospices onnodig institutionaliseert of in een keurslijf dwingt. Behoud binnen duidelijke kwaliteitskaders ruimte voor kleinschaligheid, verschillende organisatievormen, lokale samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid, zonder extra administratieve lasten. Zo kunnen ook de vrijwilligers, die de zorg in hospices grotendeels dragen, zich blijven herkennen in hun werk.

3 Investeer in bekendheid en tijdige inzet van vrijwilligers thuis

Vraag de minister om samen met alle relevante zorg- en welzijnspartijen de bekendheid en tijdige inzet van VPTZ-thuisvrijwilligers te vergroten en hiervoor middelen beschikbaar te stellen. Zorg dat ondersteuning door vrijwilligers een vanzelfsprekend onderdeel wordt in gesprekken van beroepsmatige zorgverleners met mensen in de laatste levensfase en hun naasten. Meer bekendheid draagt bovendien bij aan het werven van nieuwe vrijwilligers, wat gezien de toenemende vraag steeds belangrijker wordt.

VPTZ

Barchman Wuytierslaan 10 | 3818 LH Amersfoort | T 033 - 760 10 70 | info@vptz.nl | vptz.nl